КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З МАТЕМАТИКИ у 3–4 КЛАСАХ

Критерії оцінювання результатів навчання учнів 3–4 класів з математики розроблено відповідно до Державного стандарту початкової освіти, Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О.Я.Савченко , наказу Міністерства освіти і науки України від 04.05.2026 № 722 зі змінами, внесеними наказом МОН від 29.06.2026 № 1001.

Об'єктом оцінювання є **результати навчання учня / учениці**, визначені Державним стандартом початкової освіти, освітньою та навчальною програмами.

Оцінювання спрямовується на визначення ступеня досягнення очікуваних результатів навчання, здатності учня / учениці застосовувати математичні знання та способи дій у навчальних і практичних ситуаціях, розв'язувати проблеми, обґрунтовувати вибір способу дії, перевіряти й оцінювати отриманий результат.

У 3–4 класах:

- **формувальне оцінювання** здійснюється вербально;
- **поточне оцінювання** може здійснюватися вербально або рівнево;
- **підсумкове оцінювання** здійснюється рівнево.

Для рівневого оцінювання застосовуються:

П — початковий рівень — потребує істотної підтримки для досягнення результатів навчання;

С — середній рівень — потребує ситуативної підтримки для досягнення результатів навчання;

Д — достатній рівень — має посутні успіхи в досягненні результатів навчання;

В — високий рівень — має значні успіхи в досягненні результатів навчання.

---

1. Числа. Нумерація. Порівняння чисел

Оцінюється здатність учня / учениці читати, записувати, утворювати, порівнювати та впорядковувати числа в межах, визначених навчальною програмою; розуміти десятковий склад числа; визначати розрядний склад; використовувати числа для опису кількісних характеристик об'єктів і явищ.

Рівень	Критерії оцінювання
П	Розпізнає, читає та записує окремі числа, виконує найпростіші завдання за зразком. Під час визначення розрядного складу, порівняння та впорядкування чисел потребує істотної підтримки.
С	Читає, записує, утворює та порівнює числа, визначає їх розрядний склад у типових ситуаціях. Під час виконання складніших або змінених завдань потребує ситуативної підтримки.
Д	Самостійно читає, записує, утворює, порівнює та впорядковує числа, пояснює їх розрядний склад, використовує відповідні знання під час виконання типових і змінених завдань.
В	Вільно оперує числами в межах програмових вимог, пояснює закономірності, встановлює числові зв'язки, обґрунтовує свої дії та застосовує знання про числа в нових навчальних і практичних ситуаціях.

2. **Арифметичні дії та обчислення**

Оцінюється здатність виконувати усні й письмові обчислення, використовувати властивості арифметичних дій, встановлювати залежності між компонентами та результатами дій, знаходити невідомий компонент, перевіряти правильність обчислень і обирати раціональний спосіб виконання завдання.

Рівень	Критерії оцінювання
П	Виконує окремі прості обчислення за зразком або з істотною допомогою. Має труднощі з вибором арифметичної дії, алгоритму та перевіркою результату.
С	Виконує усні й письмові обчислення у знайомих ситуаціях, застосовує вивчені алгоритми. Допускає неточності; для вибору раціонального способу або виправлення помилки може потребувати підказки.
Д	Самостійно й переважно правильно виконує обчислення, застосовує властивості арифметичних дій, пояснює алгоритм, знаходить невідомі компоненти, перевіряє отримані результати.
В	Упевнено виконує обчислення, обирає та обґрунтовує раціональні способи, використовує властивості дій, прогнозує результат, здійснює самоконтроль та застосовує обчислювальні вміння в нестандартних ситуаціях.

3. Математичні вирази. Рівності. Нерівності. Рівняння

Оцінюється здатність учня / учениці читати, записувати, порівнювати та обчислювати значення математичних виразів; установлювати порядок виконання дій; працювати з рівностями, нерівностями та рівняннями відповідно до програмових вимог.

Рівень	Критерії оцінювання
П	Розпізнає прості математичні вирази, рівності та нерівності. Виконує окремі завдання за зразком і з істотною допомогою.
С	Обчислює значення виразів і виконує типові завдання з рівностями, нерівностями та рівняннями за відомим алгоритмом. У складніших випадках потребує ситуативної підтримки.
Д	Самостійно працює з математичними виразами, дотримується порядку виконання дій, розв’язує рівняння, перевіряє правильність отриманого результату та пояснює спосіб виконання.
В	Усвідомлено застосовує математичні закономірності, обирає ефективний спосіб розв’язання, обґрунтовує свої дії, складає математичні вирази та рівняння за умовою задачі й використовує їх у нових ситуаціях.

4. Розв’язування задач

Оцінюється здатність учня / учениці розуміти умову задачі, визначати відоме й невідоме, встановлювати зв’язки між величинами, моделювати ситуацію, обирати арифметичні дії, складати план розв’язування, виконувати обчислення, пояснювати та перевіряти отриманий результат.

Рівень	Критерії оцінювання
П	Розуміє окремі елементи умови простої задачі. За допомогою вчителя визначає відомі та невідомі величини. Розв’язує задачу переважно за зразком або з істотною підтримкою.
С	Розуміє зміст типової задачі, визначає відоме й невідоме, обирає необхідну арифметичну дію або відомий спосіб розв’язування. Для складених задач чи пояснення способу дії може потребувати допомоги.
Д	Самостійно аналізує умову задачі, встановлює зв’язки між даними, складає план, обирає спосіб розв’язування, виконує необхідні дії, пояснює та перевіряє результат.
В	Самостійно розв’язує типові й нестандартні задачі, моделює проблемну ситуацію, знаходить різні способи розв’язування, порівнює їх, обґрунтовує вибір раціонального способу, перевіряє результат і складає власні задачі за заданими умовами.

5. Робота з величинами

Оцінюється здатність учня / учениці розпізнавати величини, використовувати одиниці їх вимірювання, виконувати вимірювання, порівнювати та перетворювати величини в межах програмових вимог, виконувати арифметичні дії з іменованими числами та застосовувати ці вміння у практичних ситуаціях.

Рівень	Критерії оцінювання
П	Розпізнає окремі величини та одиниці вимірювання. Виконує прості вимірювання і завдання за зразком, потребує істотної допомоги.
С	Називає та використовує основні одиниці вимірювання, виконує прості вимірювання, порівнює величини й виконує типові завдання. Під час перетворення величин потребує ситуативної підтримки.
Д	Самостійно вимірює, порівнює та перетворює величини, виконує дії з іменованими числами, пояснює свої дії та застосовує знання у практичних ситуаціях.
В	Вільно використовує величини та одиниці вимірювання для розв’язування практичних проблем, обирає доцільні одиниці та вимірювальні інструменти, встановлює залежності між величинами й обґрунтовує отриманий результат.

6. Геометричні фігури та просторові відношення

Оцінюється здатність розпізнавати, називати, описувати, порівнювати й будувати геометричні фігури, визначати їх істотні ознаки, знаходити периметр та інші величини відповідно до програмових вимог, орієнтуватися на площині та в просторі.

Рівень	Критерії оцінювання
П	Розпізнає та називає окремі геометричні фігури. Виконує прості побудови за зразком і з допомогою вчителя.
С	Розпізнає й описує вивчені геометричні фігури, виконує типові побудови та вимірювання. Для застосування властивостей фігур у складніших завданнях потребує ситуативної допомоги.
Д	Самостійно розпізнає, порівнює та будує геометричні фігури, визначає їх властивості, виконує необхідні вимірювання та обчислення, пояснює спосіб виконання.

В	Аналізує властивості геометричних фігур, установлює зв’язки між ними, самостійно виконує побудови, використовує геометричні знання для розв’язування нестандартних і практичних завдань.

7. Робота з даними

Оцінюється здатність учня / учениці збирати, упорядковувати, представляти, читати, аналізувати та використовувати дані, подані в таблицях, схемах, діаграмах та інших доступних формах.

Рівень	Критерії оцінювання
П	За допомогою вчителя знаходить окремі дані в простій таблиці, схемі чи діаграмі. Потребує істотної підтримки для їх використання.
С	Читає нескладні таблиці, схеми та діаграми, знаходить явно подані дані, відповідає на запитання за ними. Для порівняння та формулювання висновків може потребувати допомоги.
Д	Самостійно читає та аналізує дані, порівнює їх, використовує для розв’язування завдань, заповнює та створює прості таблиці, схеми чи діаграми, формулює висновки.
В	Аналізує й узагальнює дані з різних джерел, установлює закономірності, обґрунтовує висновки, самостійно обирає зручний спосіб представлення даних та використовує їх для розв’язування проблемних ситуацій.

8. Математичне моделювання та розв’язування практичних проблем

Оцінюється здатність розпізнавати математичну проблему в життєвій ситуації, добирати математичну модель, використовувати числа, дії, схеми, таблиці, вирази, рівняння, геометричні моделі та величини для її розв’язання.

Рівень	Критерії оцінювання
П	Розпізнає математичну інформацію у простій життєвій ситуації з допомогою вчителя. Виконує окремі дії за запропонованим зразком.
С	Розуміє просту практичну проблему та використовує відомий спосіб її математичного розв’язання. У зміненій ситуації може потребувати підказки.
Д	Самостійно визначає математичну складову проблемної ситуації, добирає модель і спосіб розв’язування, виконує необхідні дії та пояснює отриманий результат.
В	Самостійно моделює практичну проблему, добирає та порівнює різні способи її розв’язування, прогнозує результат, аргументує вибір, перевіряє реалістичність відповіді та переносить спосіб дії в нову ситуацію.

ДІАГНОСТУВАЛЬНА РОБОТА З МАТЕМАТИКИ

Діагностувальна робота спрямовується на визначення ступеня досягнення учнями **конкретних очікуваних результатів навчання**, передбачених навчальною програмою.

Зміст діагностувальної роботи визначається відповідно до вивченого програмового матеріалу та може включати:

- роботу з числами;

- усні та письмові обчислення;
- математичні вирази;
- рівності, нерівності та рівняння;
- прості й складені задачі;
- роботу з величинами;
- геометричні завдання;
- роботу з таблицями, схемами та діаграмами;
- математичне моделювання;
- практико-орієнтовані та компетентнісні завдання;
- завдання на пояснення способу розв’язування;
- завдання на перевірку й оцінювання отриманого результату.

Загальні критерії оцінювання діагностувальної роботи

П — початковий рівень

Учень / учениця розпізнає окремі математичні об’єкти, відтворює частину вивченого матеріалу, виконує прості завдання переважно за зразком. Потребує істотної підтримки для вибору способу дії, виконання обчислень, розв’язування задач та перевірки результату.

С — середній рівень

Учень / учениця розуміє основний зміст завдання, виконує типові завдання у знайомих ситуаціях, застосовує вивчені алгоритми та способи дій. Під час виконання складніших завдань, пояснення способу дії або перенесення знань у змінену ситуацію потребує ситуативної підтримки.

Д — достатній рівень

Учень / учениця самостійно виконує більшість завдань, усвідомлено застосовує математичні знання та способи дій, розв’язує задачі, працює з величинами й даними, пояснює свої міркування, перевіряє результат і застосовує набуті вміння у змінених ситуаціях.

В — високий рівень

Учень / учениця самостійно виконує типові й нестандартні завдання, аналізує умову, обирає та обґрунтовує ефективний спосіб розв’язування, встановлює математичні закономірності, моделює проблемні ситуації, перевіряє й оцінює результат, переносить набуті способи дій у нові ситуації.

Оцінювання математичної задачі

Під час оцінювання розв’язування задачі враховується не лише правильність кінцевої відповіді, а й здатність учня / учениці:

1. зрозуміти зміст задачі;
2. визначити відомі та невідомі величини;
3. установити зв’язки між даними;
4. створити або використати математичну модель;
5. обрати арифметичні дії;
6. скласти план розв’язування;

7. правильно виконати обчислення;
8. пояснити спосіб розв’язування;
9. сформулювати відповідь;
10. перевірити отриманий результат.

Правильна відповідь за наявності помилкового способу розв’язування не може бути єдиною підставою для висновку про повне досягнення відповідного результату навчання.

Оцінювання обчислювальних умінь

Під час оцінювання обчислень враховуються:

- розуміння змісту арифметичних дій;
- правильність вибору дії;
- володіння алгоритмом;
- правильність обчислення;
- уміння використовувати властивості арифметичних дій;
- доцільність обраного способу;
- здатність пояснити свої дії;
- уміння перевірити результат;
- здатність знайти та виправити власну помилку.

Кількість обчислювальних помилок не є єдиним критерієм визначення рівня результату навчання.

Формувальне оцінювання

Формувальне оцінювання з математики у 3–4 класах здійснюється **вербально** та спрямовується на підтримку індивідуального поступу учня / учениці.

Зворотний зв’язок доцільно будувати за моделлю:

Що вдалося? → Який спосіб ти використав / використала? → Де виникла складність? → Що допоможе її подолати? → Який наступний крок?

Приклади:

- «Ти правильно обрав / обрала дію для розв’язування задачі».
- «Ти знайшов / знайшла інший спосіб розв’язування».
- «Спробуй пояснити, чому ти обрав / обрала саме цю дію».
- «Перевір, чи відповідає отримана відповідь умові задачі».
- «Обчислення правильні. Тепер спробуй знайти швидший спосіб».
- «Ти самостійно знайшов / знайшла помилку та виправив / виправила її».
- «Скористайся схемою — вона допоможе побачити зв’язок між величинами».

Визначення підсумкового результату

Підсумковий рівень результатів навчання з математики у 3–4 класах визначається за ступенем досягнення учнем / ученицею очікуваних результатів навчання.

Підсумковий результат **не визначається лише за кількістю правильних відповідей, кількістю помилок, результатом однієї діагностувальної роботи або шляхом механічного обчислення середнього значення результатів окремих робіт**.

Учитель аналізує сукупність результатів навчальної діяльності учня / учениці, продемонстрованих упродовж відповідного періоду.

Під час визначення рівня враховуються:

- розуміння математичних понять і закономірностей;
- правильність та усвідомленість виконання математичних дій;
- здатність розв’язувати задачі;
- уміння працювати з величинами, геометричними об’єктами та даними;
- здатність застосовувати математичні знання у практичних ситуаціях;
- самостійність;
- уміння пояснювати та обґрунтовувати спосіб дії;
- здатність перевіряти отриманий результат;
- уміння знаходити та виправляти власні помилки;
- здатність переносити набуті знання й способи дій у нові ситуації.

Складність завдань і конкретні очікувані результати навчання визначаються відповідно до навчальної програми **окремо для 3-го та 4-го класів**.

Критерії конкретної діагностувальної або іншої оцінювальної роботи визначаються відповідно до очікуваних результатів навчання, які перевіряються цією роботою, та повідомляються учням у зрозумілій формі.